GÖZÜ YOLLARDA KALAN ANA ve ANASIZ KUZU

Yazan: EFLATUN CEM GÜNEY

www.cizgilikitap.com
ZaFrEsA

MASAL BABASI

Eflâtun Cem Güney diyor ki :

Masal deyip geçmeyin ! Her doğruluk bunların başından doğuyor.. Her iyilik bunların yüreğinde tomurcuklanıyor..

Her güzellik bunların gözlerinde tütüyor. Daha da mertlik mi dedin, mertlik; insanlık mı dedin, insanlık; ne ararsan var.. Her gözün çırası, her gönülün yaylası ve bir şiir dünyası bu masallar!

Bir var ki, masalların tadı anlatılışındadır. Yüzyılların işleye işleye geliştirdiği masal üslubu ile kaleme alınabilirse zevkine doyum olmaz. Biz, karınca, kaderince bu çaba içindeyiz. Az çok ağız tadiyle okunabilirse ne mutlu.

Okudukça gönülleriniz gül olup açılsın, diliniz de bülbül olup şakısın...

TÜRK MASALLARI DİZİSİ

EFLÂTUN CEM GÜNEY

GÖZÜ YOLLARDA KALAN ANA

İTİMAT KİTABEVİ
Cağaloğlu, Narlıbahçe Sok. No. 19
P.K. 1283
İSTANBUL
1970

MASALCI BABA diyor ki:

BİR ÇİFT SÖZ

— Ana ve Babalara —

Halk Masalları, Türk Halkının hayâl gücüyle yarattığı sözlü verimlerdir.

Daha ilk başta bunları dizip koşan biri vardır elbet. Bu, belki bir masal anası, belki de bir hikâye ustasıdır. Ancak, bu masallar toplumun arasına yayıldıktan sonra, yapıp yakıştıranların ağzından çıktığı gibi kalmaz. Zamanla, yayıldıkları yerlerin, çağların havasına, suyuna uyarak değişir, gelişir. Her birinin çeşitli rivayetleri oluşu bundandır.

Bununla beraber, hepsinin içten içe yürüyen bir «öz»ü, kendilerine göre bir «gerçek yön»ü vardır. O çağların, o çevrelerin yaşantılarına, inanış ve davranışlarına ait izler, çizgiler taşır. Çocuklarımız bunları görerek, öğrenerek kendi toplumları gibi düşünmeğe, kendi toplumları gib yaşamaya alışırlar.

Daha deyim mi? Masallar, bir bakıma, insan ruhlarında yapılmış bir seyahati andırır. Gerçekten, masal kahramanlarının hamuru, mayası bir ama, huyu, suyu bir değil; içlerinde akı da var, karası da...

Akyürekliler arasında gönül alıp kâbe yapanlar mı dersin, en dar zamanda Hızır gibi yetişenler mi... Lokman gibi her derde derman olanlar mı dersin, doğru buldukları yola başını koyanlar mı... Dilinden bal akanlar mı dersin, kaleminden kan damlıyanlar mı...

Kara yürekliler arasında da kendilerini dev aynasında görenler de vardır, burunları Kaf dağında olanlar da... Her sakala bir tarak uyduranlar da vardır, her yumurtaya bi kulp takanlar da... Saman altından su yürütenler de vardır, ipe un serenler de...

Görülüyor ki, masal kahramanlarının arasında beğenilen, örnek edilmeğe değenler de bulunuyor. Beğenilmeyen, şerrinden kaçılması gerekenler de...

İşte, masalların asıl eğitim değeri burada: Çocuklarımızın kalbini en iyi örneklere göre yoğurarak, onları inandıkları yolda yürüyebilecek, yürüdükleri yolda engelleri yenecek, güçlü birer insan yapmak... Dünya ulusları bu inanışla çocuklarının ruhunu masallarla besliyor. Özellikle, insanları tanıma alışkanlığ kazandırarak onlarla münasebetlerini kolaylaştırıyor.

Biz de masallarımızın bu eğitici ve öğretici değerinden faydalanmasını bilmeliyiz. İşte, bu inanışla, bu millî cevherlerimiz üzerine titriyor ve karınca, kaderince sözlü gelenekdeki, ağız tadile işliyerek sunuyoruz...

E. C. G.

GÖZÜ
YOLLARDA KALAN ANA

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde bir memleketin birinde Garip derler, ağzı yumuk, yüzü yerde bir delikanlı varmış. Ne bir komşu kapısına yan gözle bakar, ne de kimseye gözünün üstünde kaşın var dermiş.

Sakınan göze çöp batar derler, günün birinde gül yüzlü bir kızla gözgöze gelmişler. İkisi de başlarını önlerine eğip geçmişler ama, o günden sonra bir hal olmuş onlara, ille Garibe, ille Garibe... Eve, barka sığmaz olup kendini dağa, bayıra atmış ama, yüreğindeki ateşini yele vermiş, yel almamış; sele vermiş, sel almamış, başka kim var ki, kime gitsin, boynunu kime büksün, derdini kime döksün! Darı dünyada bir anası varmış ama, ona demeğe de dili varmamış doğrusu... Ama, bir sabah ahü vah ettiğini duyunca anası:

«Oğul, demiş; ateş olmayan yerde duman tütmez. Ne diye ahü vah ediyorsun? Yanıp yıkıldığın biri varsa, toy düğün edip mürüvvetiniz göreyim, bu saçları senin yolunda ağarttım oğul!» diyince; Garip diliyle, dişinin arasında gönlünden geçeni söylemiş, söylemiş ama hatuncuk vurulmuşa dön-

müş sanki:

«Bre oğul; bu dünyada birinin narına yanacaktın, bari kendi demirinden birine yansaydın ya! Biz kim, Sinan oğlu kim; adam sultanlara selâm vermiyor, bize mi kız verecek! Vaz geç oğul, vaz geç; helâl süt emmiş birini bulurum elbet...»

Diye, Sinan oğlu'nun kızı Gül Senem'den gönlünü geçirmek istemiş ama, oğlu :

«Ben de biliyorum ana, her kuş kendi eşiyle uçar; biz onların kanadına yetişemeyiz ama, gönül bu, haber anlar mı? Kız kapısı kısmet kapısıdır, her eli yeten çalar, ayıbı, günahı yok ya sen de bir çal ne olur.» diye yalvarınca, ana kalbi bu dayanır mı? Gidip Allah'ın emriyle kızı babasından istemiş. Doğrusu adam korktuğu gibi çıkmamış:

«Kadın ana demiş; Allah yazdıysa ne denir. Bir var ki, gönül dediğin bir Anka'dır. Yüksekler-de uçar ama, kimin üstünde döndüğü bilinemez ki... Hele bir mühlet verin. El altından soruşturayım bir; bakalım kızımın gönlü nerelerde havalanıyor...»

Sinanoğlu hatuncuğu uğurladıktan sonra, bir yolunu bulup kızının ağzını aratmış, o da içini çekip:

«Garip, beni istedikten sonra, başım üzre yeri var» demesin mi! Eh, duvarın kulağı var, akşama kalmamış, her tarafta duyulmuş bu... İlde

iyiler çok ya, kötüler de yok değil. açmışlar ağızlarını:

«Şu Garib'in nesine kız verilir sanki? Sıra sıra değirmenleri mi dönüyor, sürü sürü davarları mı yayılıyor? Yer yüzünde dikili bir ağacı bile yok. İnsan, tutar da kendi kızını kendi eliyle ateşe atar mı?»

Bu dedikoduların biri gitmemişse, biri gitmiş kulağına Sinanoğlu'nun, mühlet dolup da hatuncağız söz kesimine gelince:

«Kadın ana demiş söz bir, Allah bir! Vermesine kızımı veririm ama, ilin kurulu adetini bozamam doğrusu, kızım için kırk kese başlık isterim. Bugüne bugün elinde, avucunda yoksa oğlunun gurbet gurbet dolaşıp dünyalığını tutsun» demez mi, hatuncuk neye uğradığını bilememiş, kan ter içinde eve dönüp:

«Oğul, yoluna kurban olduğum oğul; yol görünüyor sana!» diye başlayıp: Sinanoğlu'nun ipe unserdiğini anlatınca Garip biçareyi bir efkârdır basıp, firaklı firaklı bir ah ettikten sonra:
kestikten sonra:

«Gurbeti boynuma dolamışlar ne çıkar ana, ben onun yolunda ölümü bile göze alırım ama, babası ahtinde dursun yoksa!» demiş ve bir sabah yola düşmüş Garip, az gitmiş, uz gitmiş, gide gide kimbilir hangi diyara yetmiş ama aylar, yıllar geçmiş, ne kendi gelmiş geri, ne de duyulmuş bir haberi... Gül Senem'in nasıl solup sarardığını bilmem ama, Garib'in anası deli divaneye dönüp kendini yollara atmış, gelip geçen yolculardan oğlunu sormuş ama, hepsi de başını öte yana çevirip gitmiş. Ortalık kararırken evine dönmüş ama, bir de gelip görmüş ki, ne görsün, oğlunun sazı asıldığı yerden düşüp kırılmamış mı! Meğer oğlu giderken:

«Birgün olur, sazımın bir teli kırılırsa, beni öldü bilin ana» demiş. Hatuncuk sazı böyle görünce, gözlerine kara su inip dünya başına zindan olmuş. O kara yazılı ahü vah etmede olsun, gelin biz haberi öteki yönden verelim.

Garip biçare gurbetlere düştükten sonra, her işe koşulup, her yokuşa yorulmuş, daha da dünyalığını tutacakmış ama, bir gece anasının ağlaya

ağlaya gözden olduğu rüyasına girmesin mi! Hemen atına atlamış ama, o yola, yokuşa at mı dayanır. Nohut tanesi gibi ter dökmeğe başlamış.

Garip atının boynuna sarılıp:

«Aman atım, yaman atım, bugün o gündür; beni yolda, belde koyma atım!» diye yalvarıp yakarmış ama, korktuğuna uğramış Garip... Ama neye derler ki kul daralmayınca hızır yetişmez diye. Boz atlı biri peyda olup «yum gözünü!» demiş, yummuş gözünü Garip... «Aç gözünü» demiş, açmış gözünü Garip. Görmüş ki, ne görsün kendi evinin kapısı önünde. Hemen o boz atlının eline sarılacak olmuş ama, bir de bakmış ki yerinde yeller esiyor. O zaman Hızır olduğunu anlayıp atının bastığı yerden bir avuç toprak almış ve götürüp anasının gözlerine sürmüş. Allahtan gözleri açılıp dünya göziyle görmüşler birbirini. Kızına kırk kese başlık isteyen Sinanoğlunun önüne elli kese birden konunca öyle bir toy düğün etmiş ki, akyürekli insanlar bir yana, hani onu çekemiyen ağzı karalar vardı ya, onların bile parmakları ağzında kalmış; Garip'le Gül Senem de ermiş muradına. Gökten üç elma daha düştü; kimin muradı varsa onun başına...

ANASIZ KUZU

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde konaklardan birinde, bir düğün varmış. Herkes mühür mumuyla çağırılacak değil ya, konak bu... Açık kapı çok, girme diyen yok. Gününü gün etmek isteyenler dolup dolup boşalıyormuş.

Kambersiz düğün olur mu, bir üvey ana da «Has kızım elmas kızım» dediği çil, çopur kızını giydirip kuşatmış; kaşlarına kalem, gözlerine sürme çekip «ver elini düğün evi» demiş ama, kapıdan çıkarken de üvey kızına:

«Kız öksüz dana; ben kızımı düğüne götürüyorum. Sen de kapıya, bacaya göz, kulak ol; bir iğneme ziyan olursa, iğneli yayıkta bil kendini.» diye bir gözdağı vermeyi de unutmamış. Yetimin bağrı yufka olur. O acı sözlü karının söyledikleri kurşun gibi işlemiş yüreğine... Kendini tutamazsa ne yapsın. Kuzucuğunun boynuna sarılarak, bir söyleyip iki dökmeğe başlamış:

«Ah kuzucuğum; anasız kuzuyu kim yeder, kim güder; kim alır da düğüne gider; hele bir de üvey

ana eline düştü mü, vay geldi başına.»

O, böyle ah ü vah ederken bir de bakmış ki, ne baksın, kapının önünde bir araba, arabanın içinde dürülü bir bohça, bohçanın arasında da, tellisin-

den pullusuna kadar düğünlük diye ne ararsan var... Kızcağız baktıkça bakmış, ne olduğunu anlayamamış.

Bunun üstüne kuzucuk dile gelipte:

«Haydi benim öksüzüm; yetim kuşun yuvasını Allah yapar; giyin, kuşan da git gayri; düğün evinin gözü de bir güzel görsün, senin de gözün, gönlün açılsın biraz.»

Kızcağız da özenmiş, bezenmiş; giyinip düzenmiş, Sultanlar gibi olmuş.

O böyle teliyle, puluyla; yeşiliyle, alıyla kapıdan girmez mi, düğün evinin ağzı, dili tutulmuş; «Acep hangi bağın gülü, hangi bahçenin sümbülü?» der gibi, birbirlerinin yüzüne bakmışlar ama, yer yüzünde görülmüş mü böylesi? Gayri çalmış salzar coşkun coşkun, söylemiş kızlar nazlı nazlı. Düğün evi düğün etmiş; öksüz kız da gününü gün etmiş...

Bir köşede üvey anasıyla, üvey bacısının yan yan kapıya baktıklarını görünce, «Vakit saattir,» deyip kalkmış; tıpkı gelirken karşılandığı gibi, yedi yerden eteklenerek uğurlanmış. Ele güne görülmeden eve dönmüş, üstüne başını değiştirip, yine o kırk yerinden kırk yamalığı dökülen çulun, çuva-

lın içine girmiş; derken ötekiler de çıkıp gelmişler:

Hani kızcağızı adam yerine koyduğundan değil ya, hasedinden çatlasın diye, düğün evini anlatmaya başlamış:

«Hepsi ne ise, ne ya, hele öyle bir güzel geldi, öyle bir güzel geldi ki düğüne, doğrusu analar doğurmaz onun gibisini. Kimbilir hangi peri padişahının kızıydı; görenlerni ömrü, günü arttı ya, ille benim yüreğim bir kat daha yağ bağladı. Neye mi dedin? Bu misli menendi görülmedik güzel bunca kök zadeleri, ot zadeleri bıraktı da, gele gele gelip benim yanıma oturdu; has kızımı, elmas kızımı da öyle sevip okşadı, öyle sevip okşadı ki...» diye birin yanına bin katarak atıp eğirdikçe, öksüz kız da gülmemek için dilini dudağını ısırıp duruyormuş.

Neyse, varsın o yalan üstüne yalan dizip koşa dursun, bilenler biliyor ya öksüz kız onlara karşı ne he demiş ne yok demiş ve gene gidip kuzucuğunun boynuna sarılmış. Üvey ana ile kızı için için

eriyip giderken öksüz kız günün birinde evlenip muradına ermiş. Gökten üç elma daha düştü. Kimin ne muradı varsa; onun başına...

BAL KABAĞI

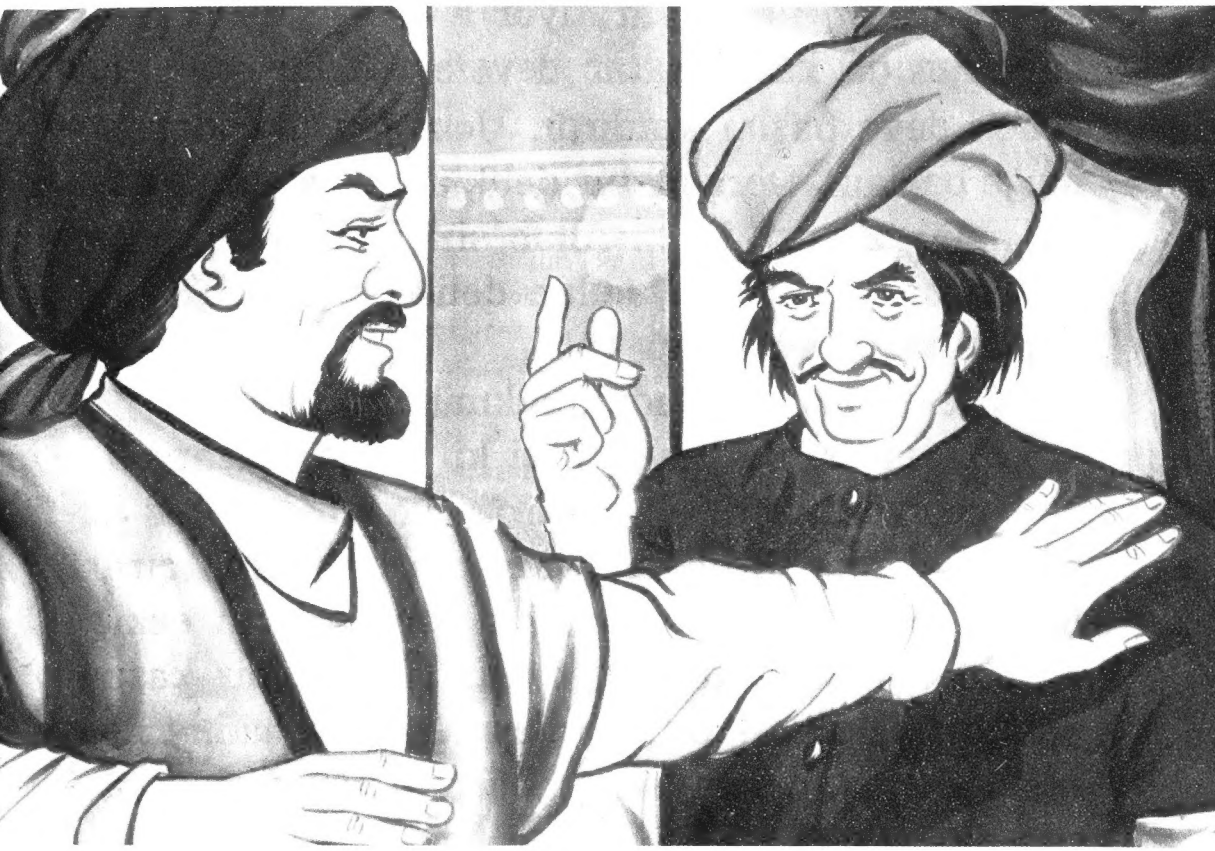

Birgün, habbeyi kubbe yapan iki kafadar dereden, tepeden konuşurken, biri ötekine:

«A yâren demiş; geçenlerde dağa gidiyordum, odun kesmeğe... Bahçelerden birinde bir kabak gördüm; öyle, böyle kabak mı ya. Görülmedik bir

alâmet! Doğrusu, parmağım ağzımda kaldı:

«Yaratan neler yaratıyor!» diye düşünürken, karşıdan da katar katar develer sökün etti. Başı çeken deve başını kaldırdı. Ucundan ucundan yemeğe başladı. Derken, bir delik açılmasın mı kabak ta, mağara ağzı gibi... Allah sizi inandırsın, o birbirine bağlı develer, açılan delikten girip (Kabak yazısı)na doğru geçip gitti!

Öteki, bu söze dudak bükmüş:

«Yahu, bu da bir şey mi ki! Dün, kazancılardan geçiyordum ben. Dükkânların birinde bir kazan gördüm. İki yanına iki kulp takıyordu çıraklar. Allah sizi inandırsın, bu yandakilerin çekicini, öteyandakiler duymuyordu. Ta öyle bir kazan! baktım, baka kaldım; gözlerime inanamadım doğrusu» demiş, demiş ama, beriki yüzlerini buruşturup da:

«Haydi be, martaval atma; bukadar büyük kazan mı olur?» deyince, öteki de taşı gediğine koymuş:

«Bire bal kabağı; demiş. Böylesine bir kazan olmazsa, senin kabağı nerde pişirip taşıracağız!»

CİHAN MATBAACILIK KOLL. ŞTİ.
☎ 27 34 45 - 26 73 14 İSTANBUL

EFLÂTUN CEM GÜNEY
hakkında Basınımızda çıkan yazılardan bir, iki söz

Küçükleri olduğu kadar büyükleri de saran bu masallar gelecek Türk nesillerinin de zevkle okuyacağı eserlerdir. Bugün için (Dedekorkut) nasıl sevimli ve hoşa giden bir masal atası ise, Eflatun Cem Güney de gelecek nesiller için zevkle okunacak bir (Masal Babası) dır.

(Ülke) Vehbi Cem Aşkun

(En güzel Türk Masalları) Eflatun Cem Güney'in bir masal kitabı değil de, Yahya Kemal'in bir şiiri, Abdulhak Şinasi'nin bir romanı gibi hakikaten bir sanat eseri...

Eflatun Cem'in muvaffakıyeti, bunları en işlenmiş, en istifa bulmuş, en güzel şekilleriyle arayıp bulmasında; yılmadan kasaba kasaba dolaşarak, karşılaştırarak en bedii bir şekilde tesbit etmesindedir.

(VARLIK) Muhtar Körükçü

Kitabı bitirdim. Büyülenmiş gibi oldum. Kitap hâlâ ağzımda tütüyor, ne lisandır o lisan. Masal dediğin işte bu kadar olur. İnsan çocuğun ruhu şad olsun babasının elinden tutup büyük hakikatları meleklerin lisaniyle yazdırıyor. Duyduğum zevki paylaşmak lâzım. Fakat kiminle? Kiminin duygusu var, Türkçesi zayıf. Kiminin türkçesi yerli yerinde, masala karşı aşkı yok. İçim sızlıyor, define buldum. Gösterecek kimse yok.

(Son Saat) Makkalum

MASAL SERİMİZ

1 – HASIRCI BABA
2 – DAĞ OLUR EGİLİR MİSİN?
3 – GÜLEN NARLA AĞLAYAN AYVA
4 – YEDİ KÖYÜN YÜZ KARASI
5 – ZİNDANDAN GELEN MEKTUP
6 – AL ELMA YEŞİL ELMA
7 – GÖZLERİ YOLLARDA KALAN ANA
8 – ALTIN GERGEF
9 – SARAYDAN UÇAN KUŞ
10 – AYGIN BAYGIN SES VE NURTOPU
11 – ALİŞLE MAVİŞ
12 – GÜLDÜKÇE GÜLLER AÇAN KIZ
13 – TELLERİNDE BÜLBÜLLER ŞAKIYAN SAZ
14 – AK CÜCE KARA CÜCE
15 – SİHİRLİ KÖPÜK

Her kitabın fiatı 150 kuruştur.

İTİMAT KİTABEVİ

Cağaloğlu, Narlıbahçe Sok. No. 19
P.K. 1283
İSTANBUL
1969

Sim Matbaacılık Tel. 22 85 77